

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Бурятия

МКУ Управление образования МО "Тункинский район"

МБОУ "Галбайская ООШ "

РАССМОТРЕНО

Руководитель МО
начальных классов

Лопсонова Х.Д.
Приказа № 1 от «30»
августа 2024 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УР

Шойжолова Н.А.
Приказ № 1 от «30» августа
2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

И.О директора школы

Манзаракшеева А.А.
Приказ № 1 от «30» августа
2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Бурятский язык»

для обучающихся 4 класса

с. Галбай 2024

Пояснительная записка. Тайлбари бэшэг.

Рабочая программа начального общего образования по бурятскому языку для 4 класса разработана в соответствии с нормативно – правовой базой:

- Федеральный закон «Об образовании в РФ» от 29.12.2012 № 273-ФЗ, (ред. от 31.12.2014г., с изм. от 02.05.15) «Об образовании в РФ», (с изм. и доп. вступ. в силу с 31.03.2015г.);
- Федеральный государственный образовательный стандарт начального общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 06.10.2009 г. №373
 - изменения ФГОС НОО от 26.11.2010 г. №1241
 - изменения ФГОС НОО от 22.09.2011 г.2357
 - изменения ФГОС НОО от 31.12.2015 г. 1576
- Примерная ООП НОО (одобрена решением федерального учебно-методического объединения по общему образованию (протокол от 08.04.2015 г. №1/15);
- Федеральный перечень учебников, рекомендуемых к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ начального общего, основного общего, среднего общего образования, утвержденный приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 31 марта 2014 г. N 253" (С изменениями на 26 января 2016 год), №249 от 18.05.2020.
- Постановление главного государственного санитарного врача российской федерации от 29.12.2010 года №189 г. Москва «Об утверждении СанПиН 2.4.2.2821-10 «Санитарно-эпидемиологические требования к условиям и организации обучения в общеобразовательных учреждениях»» (с изм. на 22.05.2019.)
- Квалификационная характеристика должностей работников образования от 26.08.2010 г. №761н утвержденный приказом Минздравсоцразвития Российской Федерации;
- Профессиональный стандарт педагога от 18.10.2013 г. №544 утвержденный приказом Минтруда России.
- МБОУ «Галбайская основная общеобразовательная школа »
- Примерная программа начального общего образования УМК Дылыкова Р.С., Базаргуруева Т.Б., Дугарова Д.Б.. Ажалай дэбтэр 4 класс. Улан-Удэ: «Бэлиг».
- Положение о рабочей программе МБОУ «Галбайская основная общеобразовательная школа »

Буряад хэлэн хургуулида гол шухала байдалда предметүүдэйн нэгэн болоно. Юундэб гэхэдэ:

- 1) хургуулида хурагшадые арадай ниитын байдалда аргагүй ехэ үүргэ дүүргэдэг хэлэндэ (аман болон бэшэмэл хэлэндэ) хургана;
- 2) хурагшад өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ арадаингаа ниитын байдалтай, ажахытай, байгаалитай танилсана гээшэ. Түрэлхи хэлэн хурагшадай бэшэ предметүүдые үзэхэдэнь үндэһэ хууринь боложо үгэнэ. Тиимэһэ түрэлхи хэлээ хайн мэдэһэн хурагша ород, хари хэлэнүүдые бэлээр, гүнзэгыгөөр ойлгодог, шудалдаг гээшэ;
- 3) түрэлхи хэлэ үзэхэдөө хурагшадай ухаан бодол хүгжэдэг. Түрэлхи хэлэнэйнгээ фонетикэ, грамматика, орфографии (бэшэмэл хэлэн), орфоэпии (аман хэлэн), лексикэ, стилистикэ (үгын найруулга) үзэхэдөө хурагшад ухаан бодолоороо бодожо, логическа тобшололнуудые хэнэ. Өөрынгөө түрэлхи хэлэнэй онсо илгаануудые бэшэ хэлэнүүдтэй (илангаяа ород хэлэтэй) сасуулна, онсо илгаануудые илгаруулна. Иигэжэ хурагшадай ухаан бодол саашадаа хүгжэнэ гээшэ;
- 4) түрэлхи хэлэн хурагшадаа хүмүүжүүлхэ гол зэмсэгынь болоно; тэдэнэр өөрынгөө түрэлхи хэлэн дээрэ буряад арадаингаа түүхэ, уг гарбал, соёл, ёһо заншалнуудтай танилсажа, дуратай болоно, сэгнэжэ хурана. Энэ хэрэгтэ аргагүй ехэ үүргэ түрэлхи хэлэн дүүргэнэ гээшэ. Эхин хургуулида буряад хэлэ заалгын гол зорилгонь хадаа хурагшадые литературна хэлэнэй нормодо, аман болон бэшэгэй хэлэндэ үргэнөөр, мүн зүбөөр хурагшадаа хэлүүлжэ хургалга болоно.

Багша хурагшадаа литературна хэлэнэйнгээ гол түлэб фонетическэ болон синтаксическа онсо илгаануудые ехэнхидээ ойлгуулха ёһотой. Энэ ойлгоһон мэдэсэнүүдые бодото байдал дээрэ хурагшадтаа хэрэглүүлжэ хургаха, зүбөөр, уран гоёор, найруулан уншуулжа, аман хэлээр хэрэглэгдэһэн гү, али бэшэгдэһэн юумээр удхын, логическа талаһаа зүбөөр зохёогдоһон бэе бэтэйгээ холбоотой, бэе бэеһээ дулдыдаһан юрын мэдүүлэлнүүдые зохёолгожо, хэлүүлжэ, бэшүүлжэ хургаха; орфографическа болон сэглэлтын гол түлэб дүримүүдые ойлгуулаад, зүбөөр, алдуугүйгөөр хурагшадые бэшүүлжэ хургаха; хурагшадаингаа нютаг хэлэнүүдэй алдуунуудые уридшалан мэдэжэ абаад, бодото дээрэнэ заһаха. Эхин хургуулиин багшанар иимэрхүү зорилгонуудые бэлүүлхээ оролдохо болоно.

Общая характеристика учебного предмета

Грамматика ба зүб бэшэлгэ

Аман харюунуудые сэгнэлгэ

хурагшадай аман харюу сэгнэхэдээ:

- ойлгож олох абаан юумэн тухай найруулан хэлэн харюу удхаараа зүб, мэдэрэлтэй;
 - харюу хүсэд дүүрэн;
 - найруулгын удаа дараа, үг хэлэнэнь литературна байхание анхаралда абаха ёготой.
 - а) грамматикын дүрим найнаар ойлгож олох абаанаа харуулангаа, тэрэнэ жэшээнүүдээр баталжа шададаг;
 - б) үгын ба мэдүүлэлэй шүүлбэри зүбөөр өөрөө хэжэ шададаг, текст сооһоо үзэн грамматическа дүримөөр бэшэгдэн үгы олох шададаг;
 - в) багшын табиһан бүхы асуудалда хүсэд дүүрэнээр харюусадаг, хэлэлгэ соогоо нэгэшье алдуу гаргадаггүй байхадань табиха.
- хурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэдэ, тэдэнэй хэшээл бүхэндэ дүүргэдэг упражнении, илангаяа шалгалтын хүдэлмэрийн дүн хараада абтаха болоно.

Место учебного предмета

Программа бэлүүлхын тулада 4-дэхи класста нэгэдэхи дунда хургуулийн хуралсалай түсэблэлгэдэ 2 час, жэл соо 68 час үгтэнэ.

Мүнөө үеын хуралсалай ябасада оруулагдажа байһан федеральна стандарттай холбоотой. Тэрэн соо эхин классай багша бүхэн шадабари хүгжөөхэ тусхай программатай байха гээд эрилтэ табигдана.

- буряад хэлэндэ дуратайгаар хандалга, тэрэнэ шэнжэлхэ, шудалха эрмэлзэл хүгжөөлгэ;
- буряад хэлэнэй ашаар арадынгаа соёл, заншал, түүхэ мэдэхэ болохо арга боломжо ололго;
- буряад хэлэ үзэлгыг үхибүүнэй наһанай болон хүгжэлтын шатануудта тааруугаар үнгэргэлгэ;
- метапредметнэ шэглэлтэй шадабари бүридхэлгэ.
- багшын уншажа үгэхэдэ, 50-70 үгтэй текстые алдуугүйгөөр, сэбэр гоёор бэшэхэ;
- үгын хүүлэй ээ-эй, ээ-өө аялгануудыг зүбөөр хэрэглэхэ;
- юумэнэй нэрэнүүдыг олоной тоодо зүбөөр хэрэглэхэ;

- тэмдэгэй нэрэнүүдые хэлэлгэ соогоо зүбөөр хэрэглэхэ;
- мэдүүлэлнүүдэй һүүлдэ асууһан ба шангадхаһан тэмдэгүүдые зүбөөр табижа шадаха;
- интонации баримталан, мэдүүлэлнүүдые илгаха;
- мэдүүлэл сооһоо шухала гэшүүдые оложо шадаха;
- багшын уншажа үгэһэн текстдэ түсэб өөрөө табяад (50-60 үгэтэй), хургалгын изложении бэшэхэ;
- багшын хэлэжэ үгэһэн темэдэ гү, али хараһан, дуулаһан юумэн тухайгаа богонихон сочинени бэшэжэ шададаг болохо.

Дүримөөр шалгагдахагүй үгэнүүд

Аляһан, амбар, базар, баллуур, баржыха, бишыхан, гулабхаа, гүрөөһэн, гүбээ, дальбараа, долёбор, жалжагы, жиихэ, жараахай, замбуулин, зомгоол, игаабари, лимбэ, мангир, мүнөөдэр, нариихан, ниислэл, нягта, найрамдал, онгосо, оһор, омоли, пүсхэгэр, сухари, сагаалган, тармуур, таабай, улаалзай, үбгэжөөл, үгэрсэ, хандагай, хаалишан, хархяаг, шиидам, шиираг, эрбээхэй, элжэгэн, ээрсэг, ээзгэй, юрөөл, юртэмсэ, ямаан.

Содержание

Буряад хэлэн

Оролто үгэ

Хоёрдохи класһаа эхилжэ буряад хэлэнэй грамматика ба бэшэгэй дүрим үзэгдэхэ болоно. Эхин классуудта грамматика ба бэшэгэй дүримүүдһээ эгээл хүнгэн мэдэсэнүүд оруулагданхай. Эхин классай хурагшад үгын фонетическэ бүридэлтэй, зарим хэлэлгын хубинуудтай ба тэдэнэй шухала формонуудтай, мэдэлүүлэй гэшүүдтэй, бэшэгэй дүримүүдтэй танилсаха болоно. хурагшадые үгын лексическэ удха шанартай, олон ондоо болон дүгэрхы удхатай үгэнүүдтэй практическаар танилсуулха. хурагшад грамматикын болон бэшэгэй дүримүүдтэй танилсажа, хэлэ шудалан үзэлгэдэ хабаатай арга хэрэгсэлнүүдые түрэл түрэлөөрнь илгажа ба тэдэнээ зэргэсүүлэн хаража үзэхэ, тобшолол гаргаха шадабаритай болохо зэргэтэй.

1. Абяан ба үзэгүүд.

Энэ бүлэгэй гол шухала ойлгосонуудыг, бэшэгэй дүримүүд сооһоо гол шухалань түргэн ба удаан аялгануудыг, дифтонгнууд, йотированна аялгануудыг үгэ соо зүб хэрэглэжэ, бэшэжэ һуралга болоно. Энэ «Абяан ба үзэгүүд» гэхэн бүлэг соо хэлэгдэһэн арга хэрэгсэл ойлгуулхадаа, нютаг нютагай хэлэнэй диалектын илгаануудта тусгаар анхарал табигдажа, багша нютагай хэлэнэй онсо шэнжэнүүдыг хараадаа абажа, абьяан ба үзэгүүдыг үгэ соо зүбөөр үгүүлжэ, бэшэжэ, һуралгада тусгаар упражнени саг үргэлжэ дүүргүүлхэ болоно. Олонхи үгэнүүд хэлэгдэһэндээ адляар бэшэгдэдэг ха юм. Гэбэшье зарим абьяанууд үгүүлэгдээшэһээ ондоо үзэгөөр тэмдэглэгдэдэг бшуу. Жэшээн, *адхана, худхана, набша, тобшо, нягта, Цогто* г.м. үгэнүүдтэ *т, н, к* абьяан дуулдаашье хаань, тэдэнэй орондо *д, б, г* үзэгүүдыг бэшэнэбди. Үшөө тиихэдэ *тамга, эмгэн, архан, нархан, халгай, тулга* г.м. үгэнүүдтэ *м, р, л* хашалгануудай хойно тодо бэшэ *а, о, э* аялгануудыг бэшэнэгүйбди.

2. Үгэ

Программа соо үгыг лексическэ ба грамматическа талаһаань хаража үзэхэ гэхэн эрилтэ табигдана. Лексикээр теоретическэ мэдээнүүдыг ойлгуулха гэхэн асуудал табигданагүй. Харин грамматикын ба орфографийн дүримүүдыг үзэхэ зуураа гансал практическа упражнениудыг дүүргэхэ болоно.

Һурагшад үгэ гээшэ бодото байдалай элдэб юмэнүүдыг харуулан элдэб удхатай байдаг, мэдүүлэл соо, илангаяа холбоотой хэлэлгэ соо ороходоо, бүри шэнэ удхатай болодог, ондо ондоогоор үгүүлэгдэдэг, үгэнүүд дүтэрхы гү, али тад ондоо удхатай байжа болодог гэхэн ойлгосо абаха болоно.

Үгын бүридэл гурбадахи класста үзэгдэхэ. Тиихэдэ һуури залагалта тухай ойлгуулаад, тэдэниг бэшэхэ дүримүүдтэйн танилсуулха. Үгын һуури соо тодо бэшэ түргэн аялгануудыг, үгын һүүлдэ тодо бэшэ ээ, эй аялгануудыг бэшэхэ дүримдэ анхарал табигдаха. Үгын үндэһэн ба суффикс тухай түрүүшын ойлгосо абаха болоно.

Хэлэлгын хубинууд тухай ойлгосонууд хоердохиг класста эхилжэ үгтэнэ. Хэлэлгэ сооһоо *Хэн? Юун? Юу хэнэб? Ямар?* г.м. асуудалда харюусаһан үгэнүүдыг оложо һуралга хадаа юумэ, шанар тэмдэг, үйлэ нэрлэһэн, үгэнүүдтэй танилсуулна.

Дурбэдэхи классай һурагшад хэлэлгын хубинуудай (юмэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, үйлэ үгэ) бусад формонуудтай танилсаха. һурагшад юмэнэй нэрэнүүдыг падежнүүдтэ хубилгажа һураха. Падежнүүдыг асуудалаарнь илгаруулжа һураха. Падежэй залгалтануудтай танилсуулхадаа, дүримүүдыг ойлгуулаад, зүбөөр бэшүүлжэ һургаха. Юмэнэй нэрэ үзэлгэтэй хамта хойнонь дахуул үгэнүүдыг хэрэглэхэ дүршэлтэй болгохо. Дахуул үгэнүүдыг текст сооһоо оложо, мэдүүлэлнүүдыг зохоходоо, юмэнэй нэрэнүүдэй хойно таараха дахуул үгэ хэрэглэжэ һураха болоно.

Бэшэ хэлэлгын хубинууд (тэмдэгэй, тогой, түлөөнэй) тон тобшохоноор ойлгуулагдаха. Эдэниие хэлэлгэ сооһоо оложо, аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ зүбөөр хэрэглэжэ хураха. Түлөөнэй нэрэхэ гансал нюурай түлөөнэй нэрэтэй танилсуулха.

Тус классай хурагшад глагол тухай 3-дахи класста ойлгоһоноо үргэдхэхэ болоно. Глаголой хуури ба залгалтын аялганууды бэшэхэ дүрим дабтажа, саашань үйлэ үгын гурбан сагууд тухай ойлгуулха.

Дахуул үгэнүүд частицанууд, союзууды эхин классуудта тусгаар үзэхэгүй.

3. Мэдүүлэл.

Эхин классудай хурагшад иимэ гурбан янзын мэдүүлэлнүүды ойлгожо абаха: 1) мэдүүлэлэй янзанууд: юрэ хөөрэхэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд тухай; 2) мэдүүлэлэй гэшүүд тухай; 3) мэдүүлэл сохи үгэнүүдэй удхын холбоо тухай. Эдэ мэдээнүүдтэй хурагшад дүрбэн жэлэй туршада танилсаха болоно.

Грамматикаар ба зүб бэшэлгээр шалгалтын хүдэлмэрийн тоо багшын шалгаха хэрэгтэй болоһоор тодорхойлогдохо. Эндэ программын темын зарим асуудалнуудаар гү, али үзэжэ үнгэрхэн бүхы темээр хурагшад мэдээ, шадабари, дадал шалгажа болохо. Четверть материалаар шалгалтын хүдэлмэри жэл соо дүрбэнһөө олон болонгүй, четверть бүрийн һүүлдэ (һүүлшын үдэрнүүдтэ орхингүй) хэжэ байха.

Дүн гаргалгын шалгалтын хүдэлмэридэ диктант, найруулга, зохеолго, грамматическа шүүлбэри ороно. Грамматическа шүүлбэри хүүлэхэдээ, орфограмманууды танижа абалга, үгын хуби, мэдүүлэлэй гэшүүды тодорхойлолго, мэдүүлэл зохеолго, грамматическа тэмдэгээр үгэнүүдэй классификации хэлгэ гэхэ мэтэ даабари дүүргүүлжэ болохо.

3-4 класуудта шалгалтын хүдэлмэри 30-35 минута соо дүүргэхээр хараалагдана.

Диктант хадаа холбоо текстһээ, мүн ондо ондоо мэдүүлэлһээшье бүридэхэн байжа болохо. Словарна диктант гансал хургаха хүдэлмэри болгон, үзэжэ байһан бэшэгэй дүримэй темэ бүхэндэ тааруулжа үгтэхэ.

Планируемые результаты освоения учебного курса

Буряад хэлээр шадабари (Предметные результаты):

- аялгануудай нугарал тухай ойлгосотой болохо
- ии, - ы, ээ- эй аялган үзэгүүдэй бэшэлгэ тухай мэдэхэ;
- үгын анхан хуурида б,л,м,н,р хашалгануудай удаа тодо бэшэ аялганай бэшэгдэхэ тухай;
- үгэнүүдэй бии бололго тухай, үгын бүридэл тухай суфффикс , залгалта, анхан хуури, гараһан хуури;

- зөөлэн huуригай абгаһан үгэнүүдэй һүүлэй аялган үзэг бэшэхэ тухай;
- юумэнэй нэрын падежнуудые ба тэдэнэй удха, үүргэ мэдэхэ;
- дахуул үгын үүргэ, тэрэнэй бэшэлгэ мэдэхэ;
- тэмдэгэй нэрын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай;
- үйлэ үгын мэдүүлэл соо дүүргэдэг үүргэ тухай
- үйлэ үгын түхэлэй бии болоходо аялгануудые бэшэхэ тухай;
- үйлэ үгын сагууд : (мүнөө, үнгэрһэн, ерээдүй), тэдэнэй хэлэлгэ сохи үүргэ тухай;
- хуряангы ба дэлгэрэнгы мэдүүлэлнүүд тухай;
- бодомжолһон түхэлтэй текст тухай;
- текстээр фразеологизмууд, омонимууд тухай;
- хэрэгэй саарһа, бэшэг бэшэхэ тухай.

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты):

- өөрынгөө сэдхэлэй байдал турэл хэлэн дээрээ хэлэхэ;
- оршон тойронхи байгаалиин, тиихэдэ хажуудахи хүнүүдэйнгээ байдал ойлгохо, тэдэндэ өөрынгөө хандаса, хүнүүдые дэмжэһэнээ, тэдэндэ туһалһанаа түрэл хэлэн дээрэ харуулха;
- өөрынгөө хэлэ уран, баян, тодо, сэбэр болгохоео оролдохо;
- тоонтодоо, түрэл орондоо дуратай байһанаа, өөрынгөө хандаса харуулха;
- уншаха, харилсаха дуратай байха;
- бэшэхэ шадабаритай байха, буулгажа бэшэхэ, шагнажа абаад бэшэхэ, өөрөө зохеон бэшэхэ;
- өөрынгөө сэдхэлэй байдал тухай, тиихэдэ үзэһэн юумэнүүд тухайгаа бэшэжэ (эссе жанрын түхэлээр) харуулха;
- түрэл хэлээ шудалха эрмэлзэлтэй байха;

- өөрынгөө хэһэн ажал сэгнэжэ шадаха.

Бэеэ гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- өөрөө хэшээлэй тема хэлэхэ, зорилгыень табиха;

- багшатаяа сугтаа һуралсалай проблемнэ асуудал яажа шиидхэхэ тухайгаа хөөрэлдэн, тусхай түсэб табиха;

- өөрынгөө хэжэ байһан үйлэнүүдые түсэбэй, алгоритмын үйлэнүүдтэй тааруулха, зэргэсүүлхэ, тиин өөрынгөө ажалаа шалгаха, сэгнэхэ, зуб болгохо;

- өөрынгөө, ондоо хунуудэй, классайнгаа ажал тусхай критеринүүдээр шалгаха, хэр зэргэ шадабаритай болобиб гэжэ элирүүлжэ һураха, критеринүүдые зохоохо.

Оршон тойронише шудалха шадабари (познавательные УУД):

- дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдэй янза ойлгохо, юун тухай хэлэгдэнэб, удхань ямар бэ;

- олон ондоо янзын уншалга хэрэглэхэ;

- ондо ондоо түхэлтэй текстнүүд (текст, схема, таблица, зураг) сооһоо өөртөө мэдээсэл олохо;

- үгөөр хэлэгдэһэн ойлгосо схемэ, таблица, модель болгохо, тиин һөөргэнь модель соо харуулаатай ойлгосо үгөөр хэлэхэ;

- анализ, синтез хэхэ;

- шалтагаан хойшолон хоерой хоорондохолбоо харуулха, тодоруулан зохоон тогтоохо;

- бодомжолхо.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- хэлэлгын зорилгоһоо дулдылуулан өөрынгөө һанал бодол амин ба бэшэгэй хэлэн дээрэ харуулха;

- хэлэхэ, харилсаха зорилгоһоо үндэһэлэн, хэрэгтэй сагта монолог гү, али диалог хэрэглэжэ шадаха;

- өөрынгөө ханал бодол, ханамжа хэлэжэ, баталжа шадаха;
- хүнүүдэй хэлэһые шагнаха, ойлгохо, тиин өөрынгөө ханал бодол хубилгахаяа бэлэн байха;
- ажаябуулга эмхидхэхэдээ, хөөрэлдэжэ, хоорондоо хэлсэжэ, нэгэг ханал бодолдо ерэхэ;
- асуудалнуудые табиха.

хуралсалай жэлэй һүүлдэ 4-дэхи классай хурагшад иимэ мэдэсэ ба дүршэлтэй болоһон байха:

- Аялганай тааралдал, хубарил ба нугаралые, үгын һуури ба залгалтые, үндэһэн ба суффиксые, үзэһэн хэлэлгын хубинуудые, мэдүүлэлэй шухала ба юрын гэшүүдые.

хурагшад иимэ шадабаритай болохо:

Дүрбэдэхи классай хурагшад юрын гэшүүд (нэмэлтэ, элирхэйлэгшэ, ушарлагша) гэһэн терминүүдтэй танилсажа, мэдүүлэл сооһоо шухала ба юрын гэшүүдые илгажа шадаха, нэгэ түрэл ба нэгэ түрэл бэшэ гэшүүдые ойлгожо абаха. Бүхы дүрбэн классуудта үзэгдэһэн мэдүүлэлнүүдые хурагшад хэлэлгэ ба бэшэлгэдээ хэрэглэжэ шадаха дүршэлтэй болохо ёһотой.

Шудалан үзэжэ байгаа грамматикын ба орфографиин дүримүүдые үхибүүдэй ойлгодог, ханамжаяа тайлбарилжа, тобшолол хэжэ шададаг болохо гэһэн эрилтэ программа соо табигдана.

Хэлэлгын хубинууд

Хэлэлгын хубинууд: юумэнэй нэрэ, тэмдэгэй нэрэ, глагол, дахуул үгэнүүд.

Юумэнэй нэрэ. Юумэнэй нэрын удха шанар ба асуудалнууд. Юумэнэй нэрын нэгэнэй ба олоной тоо. Мэдүүлэл соо ондоо үгэнүүдтэй холболдожо, юумэнэй нэрын һүүл залгалтануудые абадаг тухай ойлгосо (асуудалнуудаар). Дахуул үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ дадалтай бодолхо.

Түлөөнэй нэрэ.

Глагол. Глаголой удха шанар ба асуудалнууд. Глаголой нуури ба залгалта тухай юрэнхы ойлгосо үгэхэ. Мэдүүлэл соо глаголнууды зүбөөр хэрэглэжэ нураха. Адлирхуу ба харша удхатай үгэнүүд. Глаголнууды хэлэлгэ соо, бэшэлгэдэ хэрэглэжэ нураха. Морфологическа шүүлбэри хэхэ дадалтай болохо.

Тэмдэгэй нэрэ. Тэмдэгэй нэрын удха шанар ба асуудал. Тэмдэгэй нэрэнүүды хэлэлгэ соо, бэшэгтэ хэрэглэжэ нураха. Текст, шулэг сооноо тэмдэгэй нэрэнүүды оложо шадаха.

Тоогой нэрэ. Наречи.

Мэдүүлэл

Хоердохи класста үзэхэнөө дабталга. Юрэ хөөрэхэн, асууһан, шангадхаһан мэдүүлэлнүүд. Мэдүүлэлэй шухала гэшүүд : нэрлуулэгшэ ба хэлэгшэ гэхэн терминтэй танилсалга, мэдүүлэл сооноо илгажа нураха.

Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд тухай юрэнхы ойлгосотой болохо. Удхаараа холбоотой паар үгэнүүды илгажа, үзэхэн грамматическа формонууды хэрэглэн, мэдүүлэл зохоожо, тэрэнээ дэлгэрэнгы болгохо шадабаритай болохо.

Синтаксическа шуулбэри хэхэ дадалтай болохо.

Үзэхэнөө дабталга.

Тематическа планировани

<i>№</i>	<i>Темэ</i>	<i>Саг</i>
	Хэлэлгын хуби – 31ч.	
1.	Мэдуулэл	3
2.	Мэдуулэлэй шухала, юрын гэшууд	3
3.	Абяан ба узэгууд	3
4.	Аялганай нугарал	3
5.	Удаан ээ-оо	3
6.	Угын буридэл	4
7.	Угын нуури ба залгалта	3
8.	Угын анхан нуурида тодо бэшэ тургэн аялгануудые ба уенуудые бэшэлгэ	3
9.	Абтаһан угэнууд	3
10.	Зурагаар рассказ бэшэлгэ	3
	Юумэнэй нэрэнууд – 21ч.	
11.	Хэлэлгын хубинууд	3
12.	Юумэнэй нэрын падежнуудта хубилалга	3
13.	Зурагаар рассказ зохоолго	2
14.	Олоной тогой юумэнэй нэрэнуудэй зохилдол	3
15.	Падежэй залгалтануудые бэшэлгэ	7
16.	Дахуул угэнууд	3
	Тулоонэй нэрэ – 5ч.	
17.	Тулоонэй нэрэ	5
	Үйлэ үгэ – 14ч.	
18.	Глаголой сагууд	3
19.	Глаголой нюур харуулалга	3
20.	Глаголой хойно частицануудые бэшэлгэ	3
21.	Изложени	2
22.	Глагол. Дабталга	3
	Тэмдэгэй нэрэ – 9ч.	
23.	Тэмдэгэй нэрэ	6

24.	Изложени	3
	Тоогой нэрэ -7ч.	
25.	Тоогой нэрэ	5
26.	Зурагаар рассказ зохоолго	2
	Наречи – 4ч.	
27.	Наречи. Ушарлагша	4
	Мэдуулэл – 5ч.	
28.	Мэдуулэл. Грамматическа нуури	2
29.	Зурагаар рассказ зохоолго	2
	Дабталга- 4ч.	
30.	Мэдуулэлэй нэгэ турэл гэшууд	2
31.	Изложени	1
	Хэлэлгэ – 4ч.	
32.	Хэлэлгын нюусанууд	4
	Итого	104

Литература

1. Буряад хэлэн 4 класс Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуруева, Д.Б.Дугарова. Улаан – Удэ «Бэлиг». 2012 он
2. Ажалай дэбтэр. 2010 он.

Багшын литература

1. Буряад хэлэн 4 класс Р.С.Дылыкова, Т.Б.Базаргуруева, Д.Б.Дугарова. Улаан – Удэ «Бэлиг». 2012 он
2. Буряад хургуулийн програмнууд, 1-4 классуд. «Бэлиг». 1999 он
3. Диктантнуудай суглуулбари.
4. Тестнууд
5. Буряад хэлэнэй грамматикаар дабаринууд болон тайлбарилнууд. А.Б.Санжаева, Ж.Д.Намтаров. Улан – Удэ 2006 он